

Sed et magnum peccatum magnis diuturnisque cruciatibus luitur, culpaque legis præsentis supplicio compensata sit. Et sic magnum peccatum magna indiget misericordia. *Concluserunt enim Deus omnia sub peccato, ut omnibus misereatur (Rom. xi, 32).* Sed frustra voce [*Al. pœnitentia*] assumitur, si permanent opera. Sed ne diutius pertraham, habeto pauca pro pluribus: in quibus non tam ordo quæritur, quam profectus. Age ergo, tu cave, curre, festina. Age, ut in hac spiritualitate proficias; cave, ne quod accepisti bonum, incautus et negligens custos amittas; curre, ut non negligas; festina, ut celerius comprehendas. Nam cœpisse multorum est: ad culmen pervenisse paucorum. Tribuat tibi Christus, ut audias, et taceas, et intelligas, et sic loquaris.

CAPUT XXXI.

Finis concludens regulam.

Et quoniam ita se natura habet, ut amara sit veritas, et blanda vitia existunt, ut Paulus ait apostolus: *Inimicus vobis factus sum verum dicens (Galat. iv, 16)*; unde et quia Salvatoris dura videbantur eloquia, plurimi discipulorum retrorsum abierant; non mirum est, si et nos ipsi vitii detrahentes, cœcidimus plurimos. Disposui tamen nasum secare fetentem: timeat qui strumosis est. Quid tamen ad te qui intelligis te innocentem? Nemo reprehendat quod aliquos aut laudamus, aut carpimus; cum et in arguendis malis sit correctio cæterorum, et in optimis prædicandis boni ad virtutum studia concitentur. Nos enim, ut scitis, Hebræorum lectione detenti, in Latina lingua ruginem induximus: in tantum ut loquentibus quo-

A que stridor quidam non Latinus interstrepit. Unde ignosce ariditati. *Et si imperitus sum sermone*, inquit Apostolus, *sed non scientia (II Cor. xi, 6)*. Illi utrumque non deerat, et unum humiliter renuebat. Nobis utrumque deest; quia et quod pueri plausible haberemus, amisimus; nec scientiam quam volebamus, consecuti sumus, juxta Æsopianam fabulam; dum magna sectamur, etiam minora perdimus.

Non prolongabuntur ultra sermones mei quoscunque loquor. Ea propter moueo, et fletus gemensque contestor, ut dum hujus mundi viam currimus, non duabus tunicis, id est, duplici animo [*Al. fide*] vestiamur; non calceamentorum pedibus, videlicet operibus prægravemur; non divitiarum onera ad terram premant; non virgæ, hoc est, potentia secularis, quærat auxilium; non pariter Christum velimus habere et sæculum, sed pro brevibus et caducis æterna succedant. Sed et precor qui fideles estis, ut ita vitam nostram et conversationem servetis, ne in ipsa vel ipsi scandalum patiamini, vel alii scandalum faciatis; sed sit in vobis summi studii, summæque cautela, ne quis in hanc sanctorum congregationem pollutus introeat; ne quisquis Jeshusæus habitet in vobis. Dominus Jesus conterat Satanam sub pedibus vestris, et incolumes vos, et prolixa ætate florentes, Christus Deus noster tueatur omnipotens. Sed et Spiritus sanctus nobis præstare dignetur, ut in hoc sæculo factores mandatorum suorum effecti, in hujus vitæ agone probati, et fideles inventi spiritualibus fructibus dilatati, supernis mereamur adjungi concentibus. Ipsi ¹ gloria et imperium cum eodem Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum. Amen

¹ Erat antea, « His continentibus mereamur adjungi; ipsi, » etc.

APPENDIX AD REGULAM PRÆCEDENTEM.

MARTINI V P. M. APPROBATIO.

Martinus episcopus servus servorum Dei dilecto filio Lupo de Olmeto, præposito generali ordinis monachorum S. Hieronymi, salutem et apostolicam benedictionem.

1. Pia nos excitat et inducit affectio, ut sinceræ devotionis propositum, quo gloriosi S. Hieronymi doctrinam et vitam monachales imitari contemplatione studes, assidua paternis affectibus prosequentes, votis tuis justis et honestis, per quæ regularis et monachalis observantia, sub qua Sanctus ipse in hoc sæculo sua devota altissimo exhibuisse comprobatur obsequia, in Dei Ecclesia propagari, dignèque venerari valeat, benignum et benevolum impertiamur assensum.

2. Dædum siquidem inter alia ad nostram audientiam perducto, quod tu et plerique alii fratres S.

Hieronymi communiter nuncupati, sub regula S. Augustini viventes, zelo devotionis accensi, et ob frugem vitæ melioris arctius et perfectius, quam regula diceret hujusmodi, et in vero statu monachali, quem ipse S. Hieronymus cum suis monachis et fratribus professum fuisse, et in communi observasse perhibetur, vivere, et ut nomen gereratis ejusdem sancti, sic ejus vitam, regulam, et opera desiderabatis imitari. Nos tunc hujusmodi propositum condignum, et rationi consonum recensentes, tibi inter cætera, ut regulam vivendi in monasteriis, in quadam epistola ad Eustochium et moniales, quæ incipit: *Tepestens in membris proclivum corpus*, ut asseritur directa, contentam, et designatam, quam dictus S. Hieronymus tunc a plerisque inter alias suas epistolas edidisse et conscripisse dicebatur, quancumque tibi videri-

fur in regulam monachorum Eremitarum ejusdem Sancti, in locum dictæ regulæ S. Augustini suscipere posses, plenam et liberam, per alias nostras litteras, quas et earum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, concessimus facultatem : prout in eisdem litteris plenius continetur.

3. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, a nonnullis vertatur in dubium, an ipse S. Hieronymus dictam epistolam ediderit ; tuque propterea vivendi normam in ea, ut præfertur traditam, pro statutis duntaxat ejusdem ordinis, et non regulam hactenus suscepis, sed stabili potius fundamento pro institutione regulæ ejusdem Sancti provide per te suscepto, ex diversis epistolis et tractatibus per dictum S. Hieronymum editis, et per Ecclesiam approbatis, nonnulla veram religionis doctrinam, vitamque monachalem, quam idem Sanctus cum suis monachis et fratribus in ejus vita in communi, quo ad ea quæ principalia sunt status, et vitæ monachalis, per multa et usque ad obitus sui tempora observavit, et aliquos alios observare monuit, continentia extraxeris, compilaveris, et velut in unum corpus sub certis titulis reduxeris, sub quibus tu, et plerique alii monachi et fratres dicti ordinis, Altissimo concedente, vobis etiam super hoc apostolici favoris suffragante præsidio, de cætero degere, et permanere, ac illa in regulam suscipere proponitis et etiam affectatis.

4. Pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut per te extracta, et compilata, in modum vivendi, et formam regulæ hujusmodi, tibi et successoribus tuis præpositis, ac omnibus, et singulis prioribus, monachis, fratribus, et personis dicti ordinis præsentibus, et futuris, qui in illo vivere, et Altissimo famulari voluerint in locum dictæ regulæ S. Augustini suscipiendi, ad dictum ordinem S. Hieronymi profitendi potestatem, ac licentiam concedere de benignitate apostolica dignaremur.

5. Nos igitur hujusmodi regularem et monachalem observantiam dicti S. Hieronymi laudabilem, et in vita ejus per ipsum observatam merito laudantes et approbantes, illamque in Dei Ecclesia in ordinem monachalem attolli, et observari intensis desideriis affectantes, necnon pio et sincero tuæ devotionis proposito concurrentes assensu, hujusmodi quoque supplicationibus inclinati, discretioni tuæ doctrinam, et instituta monachalia ejusdem S. Hieronymi, prout per te Domino inspirante ex eisdem epistolis, et tractatibus, ut præmittitur, non mutatis sententiis extracta, compilata et reducta sunt, loco regulæ S. Augustini et statutorum in epistola contentorum, hujusmodi in regulam monachalem ordinis monachorum Eremitarum dicti S. Hieronymi, cujus tu ipse professor existis, illamque vitam in ordinem hujusmodi suscipiendi, ac ipsam regulam ejusdem Sancti, prioribus, monachis, fratribus, et personis prædictis sub ea vivere cupientibus.

6. Quos etiam, ac te a dictæ regulæ S. Augustini, et statutorum per te juxta dictam epistolam *Tepe-scens* susceptorum, licet auctoritate sedis apostolicæ confirmatorum, observantia, ex tunc penitus absolutos esse volumus, et decernimus per præsentis, etiam sub modis et formis in dictis litteris expressis, tibi etiam quo ad hoc suffragari, et alias in suo robore permanere volumus observandam tradendi, et publicandæ, plenam et liberam auctoritate apostolica tenore præsentium, concedimus facultatem, volentes, et auctoritate præfata stantes, quod postquam regulam hujusmodi traderis, publicaveris, ut præfertur, ex tunc in priores, monachi, fratres, et personæ prædicti ordinis, secundum illam vota principalia religionis hujusmodi emittere, profiteri et vivere teneamini.

7. Vosque et mores vestros tam eidem regulæ, quam etiam illius doctrinæ, et institutis in quadam epistola per sanctum Eusebium discipulum ejusdem sancti Hieronymi ad Damasum episcopum Portuensem et Theodorum Romanum senatorem, de vita et doctrina religionis, ac obitu, et miraculis ipsius sancti Hieronymi destinata contentis, necnon per eundem S. Hieronymum dum in extremis ageret suis monachis pro observantia regulari, et vitæ integritate, sanetimonieque relictis, conformare debeatis.

8. Et nihilominus ne hujusmodi regula per te suscipienda, et aliis monachis tradenda cuiquam nimium gravis appareat aut onerosa, volumus, et eadem tibi auctoritate concedimus, quod priores, monachi, fratres, et personæ prædictæ, aut illi ex eis, qui regulam hujusmodi susceperint, illam, aut instituta, et doctrinam in epistola ejusdem sancti Eusebii, vel aliqua contenta in eisdem quandoque humana fragilitate, aut infirmitate causante, seu alias tam exacte prout traditur in eisdem observare nequiverint, non propterea mortalis peccati vinculo sint ligati, sed per suos superiores corporali duntaxat pœna, qua congruit procedatur, eisque pro excessu, et transgressione, ac pro modo culpæ injungi valeat penitentia salutaris, quam humiliter suscipere et adimplere teneantur.

9. Quodque tu, et successores tui præpositi dicti ordinis monachorum illos ex prioribus, monachis et fratribus prædictis qui ordinem ipsum jam sub dicta regula S. Augustini professi sunt, ac propter infirmitatem hujusmodi, seu quavis alia de causa ad observandum hujusmodi regulam S. Hieronymi se impotentes senserint, aut alias eam acceptare noluerint, ut sub illis, regula, observantia, et obedientia regularibus, sub quibus eos tu hactenus rexisti et gubernasti, etiam de cætero regere et gubernare, ipsique in illis remanere, et Altissimo famulari.

10. Cum eis quoque, ac etiam illis, qui secundum ipsam regulam S. Hieronymi, et ut præfertur in posterum pro tempore profitebuntur, casu aliquo de præmissis, aut alia rationabili causa, de

qua tibi, seu illis videbitur, subsistente, super singulis in eadem regula B. Hieronymi contentis, auctoritate prædicta, per vos, vel alios dispensare, aut alias eorum animarum saluti, prout expediens fuerit, consulere et etiam providere valeatis, super quibus tibi et successoribus ipsis etiam plenam et liberam harum serie concedimus facultatem.

11. Decernimus insuper auctoritate prædicta, quod hujusmodi regula postquam per te tradita et publicata fuerit, ut præfertur, robur obtineat perpetuæ firmitatis, et ab omnibus, qui secundum eam vota eorum principalia sponte profiteri voluerint, juxta illius continentiam et effectum inviolabiliter observetur: non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus apostolicis, necnon omnibus iis, quæ in dictis litteris non obstare volumus, ceterisque contrariis quibuscunque.

12. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, statuti, voluntatis, et concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctos apostolos, idibus Martii, pontificatus nostri anno duodecimo.

EJUSDEM MARTINI V P. M. BULLA ALTERA.

Martinus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

1. Et si pro cunctorum Christi fidelium super quibus curam apostolatus officii gerimus statu salubriter dirigendo et ampliando libenter adhibeamus sollicitudinis nostræ partes: illos tamen ad ciusosiori studio prosequimur charitatis, qui, mundanis abjectis illecebris, in humilitatis spiritu sedulo virtutum Domino famulantur. Unde ea quæ pro illorum sub vera religionis observantia stabiliendo proposito provide emanasse comperimus, ut firma illibataque permaneant libenter apostolico munimine roboramus.

2. Nuper siquidem pro parte dilecti filii Lupi de Olmeto, ordinis monachorum Eremitarum S. Hieronymi generalis præpositi nobis exposito, quod dudum ipse, et plerique alii professores ordinis ejusdem sancti Hieronymi sub regula sancti Augustini tunc vivente zelo devotionis accensi ob frugem vitæ melioris, arctius et perfectius quam regula dictaret hujusmodi, et in vero statu monachali, quem ipse sanctus Hieronymus cum suis monachis et fratribus professum fuisse, et in communi observasse perhibetur, vivere, et ut nomen gerebant ejusdem sancti, sic ejus vitam, regulam, et opera desiderabant imitari. Ideo ad hujusmodi ordinis stabile potius fundamentum, pro institutione regulæ monachorum Eremitarum ordinis dicti sancti Hieronymi ex diversis epistolis et tractatibus per dictum sanctum Hieronymum editis, et per Ecclesiam approbatis, nonnulla veram religionis doctrinam, vitamque monachalem, quam idem sanctus

A cum suis monachis et fratribus in ejus vita in communi quoad ea, quæ principalia sunt status, et vitæ monachalis per multa, et usque ad sui obitus tempora observavit, et aliquos alios observare monuit, continentia Lupus ipse extraxerat, compilaverat, et velut in unum corpus sub certis titulis reducerat, sub quibus ipse, et plerique alii monachi, et fratres dicti ordinis ex tunc in antea degere, et permanere, ac illa in regulam suscipere proponebant, et affectabant. Nos igitur hujusmodi propositum condignum, et rationi consonum recensentes, hujusmodi regularem et monachalem observantiam per ipsum sanctum Hieronymum in vita ejus observatam merito laudantes et approbantes, illamque in Dei Ecclesia in ordinem monachalem attolli, et observari intensius desideratis affectantes, eidem Lupo doctrinam, et instituta monachalia ejusdem S. Hieronymi ex eisdem epistolis, et tractatibus, prout per ipsum Lupum extracta, compilata, et reducta fuerant loco regulæ S. Augustini in regulam monachalem ordinis monachorum Eremitarum dicti S. Hieronymi, et ejusdem S. vitam præfatam in ordinem hujusmodi suscipiendi, ac ipsam regulam dicti sancti prioribus, monachis, fratribus, et personis prædictis sub ea vivere cupientibus, quos etiam ac per ipsum Lupum postquam secundum eandem regulam vota sua principalia emisissent a dictæ regulæ sancti Augustini observantia ex tunc penitus absolutos esse volumus, et decrevimus observandam tradendi et publicandi plenam et liberam per alias nostras litteras, quas earum tenore præsentibus haberi volumus pro expressis, concessimus facultatem, ac per eandem litteras volumus, quod postquam idem Lupus regulam hujusmodi tradidisset, publicasset, ut præfertur, ex tunc ipse, ac priores, monachi, fratres, ac personæ prædicti ordinis secundum illam vota sua principalia religionis hujusmodi emitte, profiteri, et vivere tenerentur, ipsaque regula sic tradita et publicata robur obtinet perpetuæ firmitatis.

3. Cum autem sicut exhibita nobis nuper pro parte ejusdem Lupi petitio continebat, licet ipse postmodum ad salutarem dicti ordinis monachalis institutionem, ejusque soliditatem, et incrementum provide intendens, præfatam vitam dicti sancti Hieronymi monachalem in ordinem hujusmodi, ejusque doctrinam, et instituta monachalia, prout ex epistolis, et tractatibus prædictis per ipsum Lupum extracta, compilata, et reducta fuerunt, ut præfertur, dictarum litterarum vigore loco dicte regulæ sancti Augustini in regulam ordinis monachorum Eremitarum assumpserit, et exerit, atque susceperit, ipsamque regulam prioribus, monachis, fratribus et personis ordinis hujusmodi sub ea vivere cupientibus juxta illius continentiam inviolabiliter observandam tradiderit, publicaverit, ac observari decreverit, ipsique priores, monachi et fratres vota sua principalia secundum regulam

hujusmodi in manibus dicti Lupi professi fuerint, A et gubernentur per dictum Lupum, ejusque successores præpositos, ac vivere teneantur secundum regulam hujusmodi, ejusque continentiam, et effectum, ac ipsius susceptionem, traditionem, et publicationem præfatas, aliaque instituta ordinis hujusmodi regularia.

4. Idem tamen Lupus assumptionem, erectionem, susceptionem, traditionem, publicationem, et decretum, aliaque præmissa ex certis causis dubitat viribus non posse subsistere: pro parte dicti Lupi nobis fuit humiliter supplicatum ut assumptioni, erectioni, susceptioni, traditioni, et publicationi, ac aliis præmissis pro illorum subsistentia firmiori robur apostolicæ confirmationis adjicere de benignitate apostolica dignaremur.

5. Nos igitur qui religionis propagationem, et divini cultus augmentum nostris vigere temporibus intensis desideriis affectamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, assumptionem, erectionem, susceptionem, traditionem, et publicationem, et alia præmissa, ipsamque regulam, prout inferius describetur, ac omnia, et singula in ea contenta, ac inde sæpè utata, rata habentes, et grata, ex auctoritate apostolica ex nostra certa scientiâ confirmamus, et præsentis scripti patrocinio communiemus, suppletos omnes defectus, si qui lorsan intervenerint in eisdem,

6. Statuentes nihilominus, et etiam ordinantes, quod de cætero Lupus ipse, ejusque successores præpositi, generales, priores, monachi, fratres, et professores, ac conventus, et monasteria dicti ordinis monachorum Eremitarum S. Hieronymi, quæ nunc sunt, et erunt in posterum, profiteantur vota sua tria principalia religionis, ac etiam regantur,

et gubernentur per dictum Lupum, ejusque successores præpositos, ac vivere teneantur secundum regulam hujusmodi, ejusque continentiam, et effectum, ac ipsius susceptionem, traditionem, et publicationem præfatas, aliaque instituta ordinis hujusmodi regularia.

7. Volumus insuper atque concedimus ad serenandas conscientias professorum hujus ordinis, et pro ipsorum majori quiete animorum, quod si qui professorum hujusmodi dictam regulam, seu aliqua de contentis in ea, humana fragilitate, aut infirmitate causante, seu alias tam exacte, prout traditur in eisdem, non observaverint, non propterea mortalis peccati vinculo sint ligati, sed per suos superiores pro eorum, et transgressione, ac modo culpæ injungi valeat pœnitentia salutaris, quam suscipere et adimplere teneantur. Non obstantibus apostolicis, ac prædicti, et aliorum quorumcunque ordinum, statutis, et consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, cæterisque contrariis quibuscunque.

8. Tenor vero Regulæ hujusmodi de verbo ad verbum sequitur, et est talis: *Fratres charissimi, non quo quem mente concepere ore proferte sermonem*, etc.; in fine vero ejusdem subditur

9. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, communionis, supplicationis, statuti, ordinationis, voluntatis, et concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursum. Dat. Romæ apud Sanctos Apostolos sexto Idus Julii, pontificatus nostri anno decimo tertio.

REGULA MONACHARUM.

Indigna prorsus, quæ Hieronymo affigeretur, doctis probisque hominibus visa est. Sane neque est, in quo consarcinatoris diligentium laudes.

PROŒMIUM.

Tepecens in membris proclivum corpus ad terram ex qua exiit, jamque rugosa fronte senem et naturæ pene portentum: vester, prædilectæ in Domino filiæ, et Dominæ Christi virgines sacratissimæ, Eustochium et reliquæ, ad Agni novas nuptias, sub obedientiæ, pudicitæ, paupertatis, et religionis in domo Domini adunatæ proposito, nunquam sollicitat piæ devotionis in charitatis affectu, ut tremulenta manus sæparumper vetustatis oblita, Deo vivendi, non mundo: spiritui, non carni; et quod arduum

est, non sibi ipsi, normam et regulam, ex Christi et apostolorum vita collectam; ex sanctorum etiam patrum anachoretarum, quos per septem annos eremorum antra circumiens, non sine admiratione et informatione reperi, observationis et imitationis digno commendandam præconio, in præsentis libello edoceat calami, paratas mentes ad bonum, veluti lingua jamdudum solebat voce non mortua. O felix affectio, o desiderium in Domino commendandum; ut quæ deficiente, per seipsum